

เอกสารเผยแพร่ความรู้

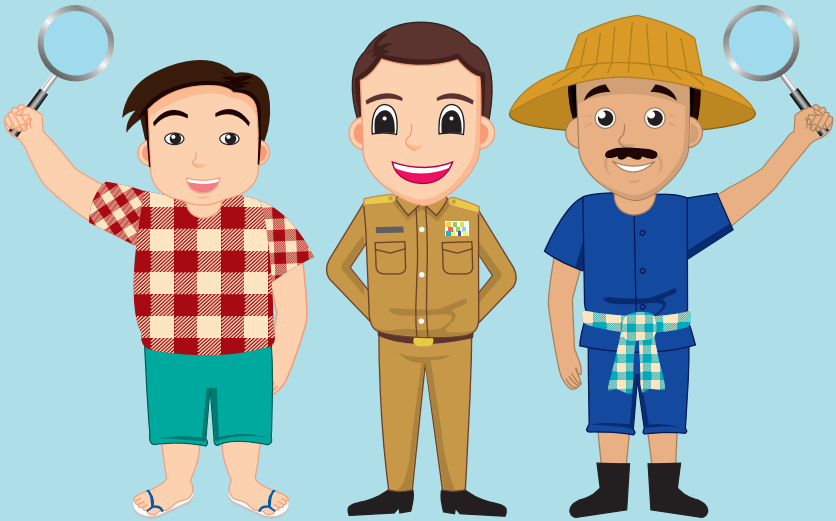
ให้แก่บุคลากร

ไตรมาสที่ 3

เมษายน - มิถุนายน 2563

สาเหตุของการทุจริตและทิศทางการ
การป้องกันการทุจริตในประเทศไทย

บทที่ 1

สาเหตุของการทุจริตและทิศทางการป้องกันการทุจริตในประเทศไทย

การทุจริตเป็นหนึ่งในประเด็นที่ทั่วโลกแสดงความกังวล อันเนื่องมาจากเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน ยากต่อการจัดการและเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน เป็นที่ยอมรับกันว่าการทุจริตนั้นมีความเป็นสากล เพราะมีการทุจริตเกิดขึ้นในทุกประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่กำลังพัฒนา การทุจริตเกิดขึ้นทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน หรือแม้กระทั่งในองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรหรือองค์กรเพื่อการกุศล ในปัจจุบันการกล่าวหาและการฟ้องร้องคดีการทุจริตยังมีบทบาทสำคัญในด้านการเมืองมากกว่าช่วงที่ผ่านมา รัฐบาลในหลายประเทศมีผลการปฏิบัติงานที่ไม่โปร่งใสเท่าที่ควร องค์กรระดับโลกหลายองค์กรเสื่อมเสียชื่อเสียง เนื่องมาจากเหตุผลด้านความโปร่งใส สื่อมวลชนทั่วทั้งโลกต่างเฝ้ารอที่จะได้นำเสนอข่าวอื้อฉาวและการประพาดพิงคดีจริยธรรมด้านการทุจริต โดยเฉพาะบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งระดับสูงต่างถูกเฝ้าจับจ้องว่าจะถูกสอบสวนเมื่อใด อาจกล่าวได้ว่าการทุจริตเป็นหนึ่งในปัญหาใหญ่ที่จะขัดขวางการพัฒนาประเทศให้เป็นรัฐสมัยใหม่ ซึ่งต่างเป็นที่ทราบกันดีว่าการทุจริตควรเป็นประเด็นแรกๆ ที่ควรให้ความสำคัญในวาระของการพัฒนาประเทศของทุกประเทศ

เห็นได้ชัดว่าการทุจริตส่งผลกระทบต่ออย่างมากกับการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่กำลังพัฒนา เช่นเดียวกับกับกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกก็มีความกังวลในปัญหาการทุจริตด้วยเช่นเดียวกัน โดยเห็นพ้องต้องกันว่าการทุจริตเป็นปัญหาใหญ่ที่กำลังขัดขวางการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ให้ก้าวไปสู่รัฐสมัยใหม่ และควรเป็นปัญหาที่ควรจะต้องรีบแก้ไขโดยเร็วที่สุด

การทุจริตนั้นอาจเกิดขึ้นได้ในประเทศที่มีสถานการณ์ ดังต่อไปนี้

1. มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อกำหนดจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางธุรกิจ ซึ่งจะเป็นโอกาสที่จะทำให้เกิดเศรษฐกิจ หรือมูลค่าเพิ่ม หรือกำไรส่วนเกินทางเศรษฐกิจ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมาตรการหรือข้อกำหนดดังกล่าวมีความซับซ้อน คลุมเครือ เล็กปฏิบัติ เป็นความลับหรือไม่โปร่งใส

2. เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจมีสิทธิขาดในการใช้ดุลยพินิจ ซึ่งให้อิสระในการเลือกปฏิบัติเป็นอย่างมากที่จะเลือกใช้อำนาจใดกับใครก็ได้

3. ไม่มีกลไกที่มีประสิทธิภาพหรือองค์กรที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลและจัดการต่อการกระทำใดๆ ของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนา การทุจริตมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมาก โดยไม่ใช่เพียงเพราะว่าลักษณะประชานิยมแตกต่างจากภูมิภาคอื่นที่พัฒนาแล้ว หากแต่เป็นเพราะกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนานั้นมีปัจจัยภายในต่างๆ ที่เอื้อหรือสนับสนุนต่อการเกิดการทุจริต อาทิ

1) แรงขับเคลื่อนที่อยากมีรายได้เป็นจำนวนมากอันเป็นผลเนื่องมาจากความจน ค่าแรงในอัตราที่ต่ำ หรือมีสถานะความเสี่ยงสูงในด้านต่างๆ เช่น ความเจ็บป่วย อุบัติเหตุ หรือการว่างงาน

2) มีสถานการณ์หรือโอกาสที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตได้เป็นจำนวนมาก และมีกฎระเบียบต่างๆ ที่อาจนำไปสู่การทุจริต

3) การออกกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เข้มแข็ง

4) กฎหมายและประมวลจริยธรรมไม่ได้รับการพัฒนาให้ทันสมัย

5) ประชากรในประเทศยังคงจำเป็นต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติอยู่เป็นจำนวนมาก

6) ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง และเจตจำนงทางการเมืองที่ไม่เข้มแข็ง ปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวจะนำไปสู่การทุจริต ไม่ว่าจะเป็นทุจริตระดับบนหรือระดับล่างก็ตาม ซึ่งผลที่ตามมาอย่างเห็นได้ชัดเจนมียุทธวิธีหลายประการ เช่น การทุจริตทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศด้านความโปร่งใสนั้นเลวร้ายลง การลงทุนในประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากนักลงทุนต่างชาติลดน้อยลง ส่งผลกระทบทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจลดน้อยลงไปด้วยเช่นกัน หรือการทุจริตทำให้เกิดช่องว่างของความไม่เท่าเทียมที่กว้างขึ้นของประชากรในประเทศหรืออีกนัยหนึ่งคือระดับความจนนั้นเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่กลุ่มคนรวยกระจุกตัวอยู่เพียงกลุ่มเล็กๆ กลุ่มเดียว

นอกจากนี้ การทุจริตยังทำให้การสร้างและปรับปรุงสาธารณูปโภคต่างๆ ของประเทศนั้นลดลงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งยังอาจนำไปพาประเทศไปสู่วิกฤติทางการเงินที่ร้ายแรงได้อีกด้วย

การเปลี่ยนแปลงวิธีคิด (Paradigm Shift) จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินงานด้านการต่อต้านการทุจริต ตามคำปราศรัยของประธานที่ได้กล่าวต่อที่ประชุมองค์การสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา เมื่อปี พ.ศ. 2558 ว่า การทุจริตเป็นหนึ่งในความท้าทายที่มีความสำคัญมากในศตวรรษที่ 21 ผู้นำโลกควรจะเพิ่มความพยายามขึ้นเป็นสองเท่าที่จะสร้างเครื่องมือที่มีความเข้มแข็งเพื่อรู้ระบบการทุจริตที่ซ่อนอยู่ออกไปหมดและนำทรัพย์สินกลับคืนให้กับประเทศต้นทางที่ถูกขโมยไป...” ทั้งนี้ ไม่เพียงแต่ผู้นำโลกเท่านั้นที่ต้องจริงจังมากขึ้นกับการต่อต้านการทุจริต เราทุกคนในฐานะประชากรโลกก็มีความจำเป็นที่จะต้องเอาใจจริงจังกับการต่อต้านการทุจริตเช่นเดียวกัน โดยทั่วไปอาจมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว แต่แท้ที่จริงแล้วการทุจริตนั้นเป็นเรื่องใกล้ตัวทุกคนในสังคมมาก การเปลี่ยนแปลงระบบวิธีการ

คิดเป็นเรื่องสำคัญ หรือความสามารถในการแยกแยะระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลออกจากประโยชน์ส่วนรวม เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องเกิดขึ้นกับทุกคนในสังคม ต้องมีความตระหนักได้ว่าการกระทำใดเป็นการล่วงล้ำสาธารณประโยชน์ การกระทำใดเป็นการกระทำที่อาจเกิดการทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติเป็นอันดับแรกก่อนที่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนบุคคลหรือพวกพ้อง

การทุจริตในสังคมไทยระหว่างช่วงกว่าทศวรรษที่ผ่านมาส่งผลเสียต่อประเทศอย่างมหาศาลและเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในทุกมิติ รูปแบบการทุจริตจากเดิมที่เป็นการทุจริตทางตรงไม่ซับซ้อน อาทิ การรับสินบน การจัดซื้อจัดจ้าง ในปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนเป็นการทุจริตที่ซับซ้อนมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การทุจริตโดยการทำลายระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์หรือผลประโยชน์ทับซ้อน และการทุจริตเชิงนโยบาย

ประเทศไทยมีความพยายามแก้ไขปัญหาการทุจริตโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันสร้างเครื่องมือกลไก และกำหนดเป้าหมายสำหรับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เริ่มตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2551 จนถึงปัจจุบันการดำเนินงานได้สร้างความตื่นตัวและเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามบทบาทของแต่ละหน่วยงาน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับฐานความคิดและสร้างความตระหนักรู้ให้ทุกภาคส่วนของสังคม

สำหรับประเทศไทยได้กำหนดทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตซึ่งมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความรุนแรง รวมถึงการสร้างความตระหนักในการประพฤติปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตของคนในสังคม ทั้งนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. ในฐานะองค์กรหลักด้านการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต

รวมทั้งบูรณาการการทำงานด้านการต่อต้านการทุจริตเข้ากับทุกภาคส่วน
ดังนั้น สารระสำคัญที่มีความเชื่อมโยงสำหรับทิศทางการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริต มีดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
2. วาระการปฏิรูปที่ 1 การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและ
ประพฤติมิชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติ
3. ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)
4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -
2564)
5. โมเดลประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (Thailand 4.0)
6. ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดใน
หมวดที่ 4 หน้าที่ของประชาชนชาวไทยว่า “...บุคคลมีหน้าที่ ไม่ร่วมมือหรือ
สนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ” ถือได้ว่าเป็นครั้งแรกที่
รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นหน้าที่ของ
ประชาชนชาวไทยทุกคน นอกจากนี้ยังกำหนดชัดเจนในหมวดที่ 5 หน้าที่ของ
รัฐว่า “รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิด
จากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มี
มาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและขจัดการทุจริต และ
ประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชน
รวมตัวกัน เพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้านการทุจริต หรือ
ชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ” การบริหาร
ราชการแผ่นดิน รัฐต้องเสริมสร้างให้ประชาชนได้รับบริการที่สะดวกมี

ประสิทธิภาพ ที่สำคัญ คือ ไม่เลือกปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐต้องเป็นไปตามระบบคุณธรรมตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยอย่างน้อยต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจหรือกระทำการโดยมิชอบแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระบวนการแต่งตั้ง หรือการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และรัฐต้องจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว การที่รัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพและการบริหารบุคคลที่มีคุณธรรมนั้นสืบเนื่องมาจากช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาได้เกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารบุคคล มีการโยกย้ายแต่งตั้งที่ไม่เป็นธรรม บังคับหรือชี้แนะให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานโดยไม่ยึดมั่นในหลักผลประโยชน์แห่งรัฐ รวมถึงการมุ่งเน้นการแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองรวมถึงพวกพ้อง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 จึงได้มีความพยายามที่จะแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าต้องการสร้างประสิทธิภาพในระบบการบริหารงานราชการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล และมีคุณธรรมจริยธรรมตามที่กำหนดเอาไว้

วาระการปฏิรูปที่ 1 การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของสถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติในฐานะองค์กรที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการปฏิรูปกลไก และปฏิบัติงานด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ได้มีข้อเสนอเพื่อปฏิรูปด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เป็นระบบมีประสิทธิภาพ ยั่งยืน เป็นรูปธรรมปฏิบัติได้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและ

บริบทของสังคมไทย โดยเสนอให้มียุทธศาสตร์การแก้ไขปัญห 3 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย (1) ยุทธศาสตร์การปลูกฝัง “คนไทยไม่โกง” เพื่อปฏิรูปคนให้มีจิตสำนึก สร้างจิตสำนึกที่ตัวบุคคล รับผิดชอบชั่วดี อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ มองว่าการทุจริตเป็นเรื่องน่าเกลียดเป็นการเอาเปรียบสังคมและสังคมไม่ยอมรับ (2) ยุทธศาสตร์การป้องกันด้วยการเสริมสร้างสังคมธรรมาภิบาล เพื่อเป็นระบบป้องกันการทุจริต เสริมการสร้างระบบภูมิคุ้มกันด้านทุกภาคส่วนในสังคม (3) ยุทธศาสตร์การปราบปราม เพื่อปฏิรูประบบและกระบวนการจัดการต่อกรณีการทุจริตให้มีประสิทธิภาพ ให้สามารถเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ซึ่งจะทำให้เกิดความเกรงกลัวไม่กล้าที่จะกระทำการทุจริตขึ้นอีกในอนาคต

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้กำหนดให้กฎหมายว่าด้วยยุทธศาสตร์ชาติมีผลบังคับภายใน ปี พ.ศ. 2559 หรือภายในรัฐบาลนี้ และกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานนำยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ แผนพัฒนาด้านต่างๆ มาเป็นแผนแม่บทหลักในการกำหนดแผนปฏิบัติการและแผนงบประมาณ ยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าวเป็นยุทธศาสตร์ที่ยึดวัตถุประสงค์หลักแห่งชาติเป็นแม่บทหลัก ทิศทางด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การสร้างความโปร่งใสและธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดินของหน่วยงานภาครัฐ ทุกหน่วยงานจะถูกกำหนดจากยุทธศาสตร์ชาติ

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปแห่งชาติ วางกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ในระยะ 20 ปี โดยมีกรอบวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” คติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การปรับสมดุลและพัฒนา การบริหารจัดการภาครัฐ
ทั้งนี้ ในยุทธศาสตร์ที่ 6 ได้กำหนดกรอบแนวทางที่สำคัญ ประกอบด้วย

(1) การปรับปรุงการบริหารจัดการรายได้และรายจ่ายของภาครัฐ

(2) การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ

(3) การปรับปรุงบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐให้มีขนาดที่เหมาะสม

(4) การวางระบบบริหารงานราชการแบบบูรณาการ

(5) การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐในการปฏิบัติราชการ

(6) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(7) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ ตลอดจนพัฒนาหน่วยงานภาครัฐและบุคลากรที่มีหน้าที่เสนอความเห็นทางกฎหมายให้มีศักยภาพ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) กำหนดในยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการภาครัฐ การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย ในยุทธศาสตร์นี้ได้กำหนดกรอบแนวทางการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและคอร์รัปชัน มุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรม วิถีคิด และกระบวนทัศน์ให้คนมีความตระหนัก มีความรู้เท่าทันและมีภูมิคุ้มกันทันต่อโอกาสและการชักจูงให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันและมีพฤติกรรมไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบ รวมทั้งสนับสนุนทุกภาคส่วนในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และมุ่งเน้นให้เกิดการส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาคเอกชน เพื่อเป็นการตัดวงจรการทุจริตระหว่างนักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจออกจากกัน ทั้งนี้ การบริหารงานของส่วนราชการต้องมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

โมเดลประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (Thailand 4.0) เป็นโมเดลที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวคิดหลักในการบริหารประเทศ ถอดรหัสออกมาเป็น 2 ยุทธศาสตร์สำคัญ คือ

1. การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน (Strength from Within)
2. การเชื่อมโยงกับประชาคมโลกในยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน Thailand 4.0 เน้นการปรับเปลี่ยน 4 ทิศทาง และเน้นการพัฒนาที่สมดุลใน 4 มิติ มิติที่หยิบยก คือ การยกระดับศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์ (Human Wisdom) ด้วยการพัฒนาคนไทยให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์” ผ่านการปรับเปลี่ยนระบบนิเวศน์ การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจ บ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ ปลูกฝังจิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ เน้นการสร้างคุณค่าร่วม และค่านิยมที่ดี คือ สังคมที่มีความหวัง (Hope) สังคมที่เปี่ยมสุข (Happiness) และสังคมที่มีความสมานฉันท์ (Harmony)

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยใสสะอาด
ไทยทั้งชาติต้านทุจริต” (Zero Tolerance & Clean Thailand) กำหนด
ยุทธศาสตร์หลักออกเป็น 6 ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ ยุทธศาสตร์ที่
1 สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต เป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นกระบวนการปรับ
สภาพทางสังคมให้เกิดภาวะ “ไม่ทนต่อการทุจริต” โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการ
กล่อมเกลางานสังคม สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต ปลุกฝังความพอเพียง
มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต มีจิตสาธารณะ จิตอาสา และความเสียสละเพื่อส่วนรวม
ปลุกฝังความคิดแบบดิจิทัล (Digital Thinking) ให้สามารถคิดแยกแยะ
ระหว่างประโยชน์ส่วนตัวและประโยชน์ส่วนรวม และประยุกต์หลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือต้านทุจริต

สาระสำคัญทั้ง 6 ด้านดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือชี้นำทิศทางการปฏิบัติงาน
และการบูรณาการด้านต่อต้านการทุจริตของประเทศ โดยมีสำนักงาน ป.ป.ช.
เป็นองค์กรหลักในการบูรณาการงานของภาคส่วนต่างๆ เข้าด้วยกัน และเพื่อ
ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

กฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง
กับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

บทที่

2

กฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง กับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

1. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ

กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตบัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวน พร้อมทั้งนำความเห็นเสนอต่อวุฒิสภา กรณีมีการร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อัยการสูงสุด กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน รองประธานศาลฎีกา ตุลาการศาลปกครองสูงสุด หัวหน้าสำนักงานตุลาการทหาร รองอัยการสูงสุด ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง และผู้ดำรงตำแหน่งอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

(2) ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวน พร้อมทั้งทำความเห็นส่งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีมีผู้กล่าวหาหรือเรียนให้ดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองอื่น ร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น และให้ใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลดังกล่าวหรือบุคคลอื่นเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนด้วย

(3) ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายวยผิดปกติ กระทำ ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

(4) ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความ เปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งตรวจสอบ ความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(5) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งและชั้นหรือ ระดับของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ หนี้สิน

(6) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี

(7) รายงานผลการตรวจสอบ และผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อ สั่งเกิดต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาทุกปี และนำรายงาน นั้นออกพิมพ์เผยแพร่ต่อไป

(8) เสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการ ปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือ หน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่ง หน้าที่ในการยุติธรรม

(9) ดำเนินการให้ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้ยกเลิกหรือเพิก ถอนสิทธิหรือเอกสารสิทธิที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้อนุมัติหรืออนุญาตให้สิทธิ ประโยชน์หรือออกเอกสารสิทธิแก่บุคคลใดไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือ ระเบียบของทางราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการ

(10) ดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริตและเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งดำเนินการให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(11) ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งเลขาธิการ

(12) แต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

(13) ดำเนินการอื่นตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้บัญญัติ หรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในชั้นนี้ได้แก่

(13.1) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542

(13.2) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542

(13.3) กฎหมายว่าด้วยการจัดการหุ้นส่วนหรือหุ้นของรัฐมนตรี

ข. อำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) สั่งให้ข้าราชการพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ถ้อยคำเพื่อประโยชน์แห่งการไต่สวนข้อเท็จจริง

(2) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการหรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใดๆ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบ ค้น ยึด หรืออายัดเอกสารทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานอื่นใดซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไต่สวนข้อเท็จจริงและหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

(3) มีหนังสือให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานเอกชนดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งการปฏิบัติหน้าที่ การไต่สวนข้อเท็จจริง หรือการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(4) วางระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเดินทาง และค่าตอบแทนของพยานบุคคล และเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเรื่องอื่นใดเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(5) วางระเบียบเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนตามมาตรา 28

(6) ออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารทั่วไป การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นของสำนักงาน ป.ป.ช.

(7) ในการดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดังต่อไปนี้

(7.1) แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบ ข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

(7.2) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อให้มีการจับ และควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาซึ่งระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นผู้ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มูล เพื่อส่งตัวไปยังพนักงานอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการต่อไป

(7.3) การปล่อยตัวผู้ถูกจับชั่วคราว

(8) ฟ้องคดีหรือแต่งตั้งทนายความให้ฟ้องคดีแทนต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี แล้วแต่กรณี ดังนี้

(8.1) ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุดได้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นพิจารณาแล้ว ไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินคดีได้

(8.2) ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นอัยการสูงสุด

(9) มีอำนาจส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาสั่งพักราชการหรือพักงาน เพื่อรอฟังผลการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่ทางราชการหรือเป็นอุปสรรคในการไต่สวนข้อเท็จจริง

ค. อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามกฎหมายอื่น

1) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542 ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในกรณีที่คณะทำงานไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการฟ้องคดีได้ภายในกำหนดระยะเวลา 14 วัน นับแต่วันตั้งคณะทำงาน

2) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 ในกรณีที่มีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือมีการกล่าวหาหรือเรียนว่าการดำเนินการซื้อ การจ้าง การแลกเปลี่ยน การเช่า การจำหน่ายทรัพย์สิน การได้รับสัมปทาน หรือการได้รับสิทธิใดๆ ของหน่วยงานของรัฐครั้งใด มีการกระทำอันเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจ ดังนี้

(1) แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

(2) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างหน่วยงานของรัฐปฏิบัติภารกิจทั้งหลาย อันจำเป็นแก่การรวบรวมพยานหลักฐานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน

(3) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการ หรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใด ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบ ค้น ยึด หรืออายัดเอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใด ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการไต่สวนข้อเท็จจริง และหากดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

(4) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมาย เพื่อให้มีการจับและควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าเป็นผู้กระทำความผิด หรือเป็นผู้ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มูล เพื่อส่งตัวไปยังสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการต่อไป

(5) ขอให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวนดำเนินการตามหมายของศาลที่ออกตาม (3) หรือ (4)

(6) กำหนดระเบียบโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเกี่ยวกับการสืบสวนและสอบสวนการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และการประสานงานในการดำเนินคดีระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ประธานกรรมการ และกรรมการ ป.ป.ช. เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจแต่งตั้งอัยการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้

ในกรณีเช่นว่านี้ให้อัยการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานการสอบสวนให้สำนักงานอัยการสูงสุดดำเนินคดีต่อไป การดำเนินคดีเกี่ยวกับการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องของพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้ถือว่าบทบัญญัติที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

3. พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนหรือหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดังนี้

ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้การจัดการหุ้นส่วนหรือหุ้นของรัฐมนตรี เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย โดยกำหนดประเภทของนิติบุคคลที่จะจัดการหุ้น กำหนดแบบสัญญาจัดการหุ้นส่วนหรือหุ้นของรัฐมนตรี

2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

มาตรา	สิทธิของภาคประชาชน/ชุมชน	มาตรา	หน้าที่ของรัฐ
ม.41	(1) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ (2) เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว (3) ฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานรัฐ	ม.59	รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มีใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก

มาตรา	สิทธิของภาคประชาชน/ ชุมชน	มาตรา	หน้าที่ของรัฐ
ม.43	(3) เข้าซื้อกันเพื่อเสนอ แนะต่อหน่วยงานของรัฐ ให้ดำเนินการใดอันจะเป็น ประโยชน์ต่อประชาชน หรือชุมชน หรือดเว้น การดำเนินการใดอันจะ กระทบต่อความเป็นอยู่ อย่างสงบสุขของประชาชน หรือชุมชน และได้รับแจ้ง ผลการพิจารณาโดย รวดเร็วทั้งนี้ หน่วยงาน ของรัฐต้องพิจารณาข้อ เสนอแนะนั้น โดยให้ ประชาชนที่เกี่ยวข้องมี ส่วนร่วมในการพิจารณา ด้วยตามวิธีการที่กฎหมาย บัญญัติ	ม.63	รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชน ถึงอันตรายที่เกิดจากการ ทุจริตและประพฤติมิชอบ ทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและ กลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อ ป้องกันและขจัดการทุจริต และประพฤติมิชอบดังกล่าว อย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไก ในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครอง จากรัฐตามที่กฎหมาย บัญญัติ
ม.50	บุคคลมีหน้าที่ไม่ร่วมมือ หรือสนับสนุนการทุจริต และ ประพฤติมิชอบ ทุกรูปแบบ		

มาตรา	สิทธิของภาคประชาชน/ ชุมชน	มาตรา	หน้าที่ของรัฐ
		ม.76	หน่วยงานของรัฐต้องพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ
		ม.78	รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ
		ม.253	ในการดำเนินงาน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นเปิดเผยข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ รวมตลอดทั้งมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา	สิทธิของภาคประชาชน/ ชุมชน	มาตรา	หน้าที่ของรัฐ
		ม.258	ก. ด้านการเมือง (1) ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศให้เกิดผลโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (5) ให้มีการปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัวเปิดเผย ตรวจสอบได้ และกลไกในการป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

3. พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

สิทธิประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ

“ข้อมูลข่าวสาร ”

หมายความว่า สิ่งที่สามารถทำให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริง ข้อมูลหรือสิ่งใดๆ ไม่ว่าการสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเอง หรือโดยผ่านวิธีการใดๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผ่นผัง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย ฟิล์ม การบันทึกภาพหรือเสียง การบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้ สิ่งนั้นบันทึกไว้ ปรากฏได้

“ข้อมูลข่าวสารของราชการ”

หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐ หรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกชน

“ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล”

หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อของผู้นั้น หรือมีเลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึกเสียงของคน รูปถ่าย เป็นต้น และให้ความหมายรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วด้วย

หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

(1) การให้ประชาชนมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ ของรัฐโดยกำหนดข้อยกเว้นให้ชัดเจน ซึ่งประชาชนผู้ทรงสิทธิตามกฎหมายนี้ทุกคนสามารถใช้สิทธิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารได้โดยไม่จำเป็นต้องมีส่วนได้เสียกับข้อมูลข่าวสารนั้น เพื่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐให้เป็นไปอย่างโปร่งใส

(2) ข้อมูลข่าวสารของราชการส่วนใหญ่เปิดเผยได้ภายใต้หลักการที่ว่า “เปิดเผยเป็นหลักปกปิดเป็นข้อยกเว้น” โดยข้อยกเว้นจะมีได้เฉพาะกรณีที่กฎหมายกำหนดว่าไม่ต้องเปิดเผยเท่านั้น เช่น ข้อมูลข่าวสารที่หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ หรือประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน เป็นต้น

(3) ให้ความคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งหน่วยงานจะเปิดเผยข้อมูลต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่น หรือผู้อื่นโดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของข้อมูลมิได้ เว้นแต่เป็นไปตามกฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

สิทธิประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ

มาตรา	สิทธิของประชาชน
ม.7	1. ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 7 จากราชกิจจานุเบกษา โดยไม่จำเป็นต้องมีส่วนได้ส่วนเสียกับข้อมูลข่าวสารที่ควรต้องรู้นั้น ข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐต้องนำลงในราชกิจจานุเบกษา (www.RATCHAKITHA.soc.co.th) ประกอบด้วย (1) โครงสร้างและการจัดองค์กรในการดำเนินงาน (2) สรุปอำนาจหน้าที่สำคัญและวิธีการดำเนินงาน (3) สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำในการติดต่อกับหน่วยงาน (4) กฎ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน ระเบียบแบบแผน นโยบาย หรือการตีความ ทั้งนี้ เฉพาะที่จัดให้มีขึ้น โดยสภาพอย่างกฎเพื่อให้มีผลเป็นการทั่วไปต่อเอกชนที่เกี่ยวข้อง (5) ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด 2. ขอสำเนาและหรือสำเนาพร้อมคำรับรองถูกต้องได้ 3. ร้องเรียนหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้ หากหน่วยงานของรัฐไม่นำข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 7 ลงในราชกิจจานุเบกษา 4. อุทธรณ์หน่วยงานของรัฐได้ หากหน่วยงานของรัฐไม่สำเนาและหรือไม่สำเนาพร้อมคำรับรองถูกต้องให้ประชาชนผู้ขอข้อมูล

มาตรา	สิทธิของประชาชน
ม.9	1. เข้าตรวจสอบข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9 จากศูนย์ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน โดยไม่จำเป็นต้องมีส่วนได้ส่วนเสียกับข้อมูลข่าวสารที่ตรวจสอบนั้น ยกเว้นคนต่างด้าวตามมาตรา 9 วรรค 1 ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9 ประกอบด้วย 1) ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน รวมทั้งความเห็นแย้ง และคำสั่งที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาวินิจฉัยดังกล่าว - เป็นกรณีที่เอกชนยื่นคำร้องต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้พิจารณาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น การขออนุญาต การขออนุมัติที่เป็นบรรทัดฐาน เป็นต้น - เป็นกรณีที่เอกชนโต้แย้งคำสั่งของเจ้าหน้าที่ที่ฝ่ายปกครอง ที่ไม่อนุญาตให้แก้ต้นในเรื่องนั้นๆ มีสิทธิอุทธรณ์ไปยังผู้มีอำนาจเพื่อพิจารณา 2) นโยบาย หรือการตีความที่ไม่เข้าข่ายต้องลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 7 (4) เป็นสิ่งที่ประชาชนควรได้รับรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจในทางปฏิบัติ หรือเพื่อให้ข้อแนะนำต่อนโยบาย และแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐดังกล่าว อันเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน นโยบาย และการตีความดังกล่าว ได้แก่ (1) นโยบายระดับชาติ เช่น นโยบายรัฐบาล นโยบายพลังงานแห่งชาติ เป็นต้น (2) นโยบายของผู้บริหารในหน่วยงาน เช่น นโยบายของปลัดกระทรวง นโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นต้น (3) การตีความของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานนั้นๆ

มาตรา	สิทธิของประชาชน
	3) แผนงาน โครงการและงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีที่กำลังดำเนินการ ถือว่าเป็นข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ ไม่เฉพาะเพื่อให้ผู้รับเหมาหรือผู้ประกอบการเท่านั้น แต่รวมถึงประชาชนทั่วไปให้ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงบประมาณประจำปี ตลอดจนแผนงานและโครงการต่างๆ ของหน่วยงานของรัฐอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างต่างๆ มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส แผนงาน โครงการดังกล่าว ได้แก่ (1) งบประมาณที่หน่วยงานของรัฐได้รับการจัดสรรเพื่อใช้จ่ายประจำปี (2) แผนปฏิบัติการประจำปีที่จัดทำขึ้นเพื่อรองรับเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร (3) แผนแม่บท แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวของหน่วยงานแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัด (4) โครงการต่างๆ เช่นโครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เป็นต้น 4) คู่มือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ คู่มือหรือคำสั่งนี้มีที่มาสองทาง คือ หน่วยงานของรัฐนั้นเป็นผู้ตรา หรือกำหนดให้มีและหน่วยงานอื่นเป็นผู้ตรา หรือกำหนดให้มีผลให้หน่วยงานของรัฐนั้นต้องปฏิบัติอีกทางหนึ่งๆ เช่น กระทรวงมหาดไทยในฐานะองค์กรกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกแนวทางปฏิบัติต่างๆ เป็นต้น คู่มือหรือคำสั่งดังกล่าว เช่น

มาตรา	สิทธิของประชาชน
	(1) คู่มือต่างๆ เช่น คู่มือการขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง หรือรื้อถอนอาคารฯ คู่มือการขออนุญาตตั้งโรงงานอุตสาหกรรม คู่มือขออนุญาตตั้งโรงแรม เป็นต้น (2) คำสั่งต่างๆ เช่น คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน เป็นต้น

กรณีที่ประชาชนยื่นคำขอข้อมูลข่าวสารของราชการต่อหน่วยงานของรัฐแล้วไม่ได้รับการดำเนินการจะอย่างไร

หากยื่นคำขอแล้วหน่วยงานของรัฐไม่จัดหาข้อมูลข่าวสารให้ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า หรือตนไม่ได้รับความสะดวกโดยไม่สมควร ประชาชนผู้นั้นมีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามกฎหมายได้ โดยส่งหนังสือร้องเรียนไปที่ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพมหานคร 10300

กรณีหน่วยงานของรัฐปฏิเสธว่าไม่มีข้อมูลข่าวสารตามคำขอ หรือค้นหา
ข้อมูลข่าวสารไม่พบ (หาย) ประชาชนผู้ยื่นคำขอจะดำเนินการอย่างไร

กรณีที่หน่วยงานของรัฐปฏิเสธว่าไม่มีข้อมูลข่าวสารตามที่มีคำขอแล้ว
ประชาชนผู้ยื่นคำขอไม่เชื่อว่าเป็นความจริง ก็สามารถร้องเรียนต่อ
คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการให้ตรวจสอบได้ตามมาตรา 33

เมื่อประชาชนยื่นคำขอแล้ว หน่วยงานของรัฐมีระยะเวลาดำเนินการ
อย่างไร

หากเป็นข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยได้ หน่วยงานของรัฐต้องจัดหาให้
ในเวลาอันสมควร คือ ไม่นานจนเกินไป (ถ้ามีข้อมูลพร้อมจะให้ได้ ก็ให้ภายใน
ในวันนั้น หรือถ้าต้องค้นหา ก็ต้องดำเนินการให้หรือแจ้งให้ทราบภายใน 15 วัน)
หากเป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐอาจมีคำสั่งไม่เปิดเผย ต้องระบุด้วย
ว่าเพราะเป็นข้อมูลข่าวสารประเภทใด เพราะเหตุใด กรณีมีการร้องเรียนต่อ
คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ คณะกรรมการต้องพิจารณาให้แล้ว
เสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องเรียน กรณีมีเหตุจำเป็นอาจ
ขยายเวลาออกไปได้ แต่รวมทั้งหมดต้องไม่เกินหกสิบวัน

กระบวนการและการดำเนินการเรื่องร้องเรียนเป็นอย่างไร

เมื่อคณะกรรมการพิจารณาและให้ความเห็นเรื่องร้องเรียนได้รับเรื่องที่ร้องเรียนแล้วก็มีหนังสือแจ้งแนะนำให้หน่วยงานนั้นปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ หากไม่ปฏิบัติภายในเวลาที่กำหนด คณะกรรมการฯ จะเรียกให้หน่วยงานนั้นส่งผู้แทนมาชี้แจงเหตุผล

แต่ถ้าได้รับแจ้งว่าหน่วยงานปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ แล้วคณะกรรมการจะแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบ หากไม่ได้แจ้งภายในเวลาที่กำหนด คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจะพิจารณา มีคำสั่งยุติเรื่อง

4. พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“การจัดซื้อจัดจ้าง” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุโดยการซื้อ จ้าง เช่า แลกเปลี่ยน หรือโดยนิติกรรมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“พัสดุ” หมายความว่า สินค้า งานบริการ งานก่อสร้าง งานจ้างที่ปรึกษาและงานจ้างออกแบบ หรือควบคุมงานก่อสร้าง รวมทั้งการดำเนินการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“สินค้า” หมายความว่า วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง และทรัพย์สินอื่นใด รวมทั้ง งานบริการที่รวมอยู่ในสินค้านั้นด้วย แต่มูลค่าของงานบริการต้องไม่สูงกว่ามูลค่าของสินค้านั้น

“งานบริการ” หมายความว่า งานจ้างบริการ งานจ้างเหมาบริการ งานจ้างทำของและการรับขน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จากบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล แต่ไม่หมายความรวมถึงการจ้าง ลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ การรับขนในการเดินทางไปราชการหรือไปปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ งานจ้างที่ปรึกษา งานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง และการจ้างแรงงานตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์

“งานก่อสร้าง” หมายความว่า งานก่อสร้างอาคาร งานก่อสร้างสาธารณูปโภค หรือสิ่งปลูกสร้างอื่นใด และการซ่อมแซม ต่อเติม ปรับปรุง รื้อถอน หรือการกระทำอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกันต่ออาคาร สาธารณูปโภค หรือสิ่งปลูกสร้างดังกล่าว รวมทั้งงานบริการที่รวมอยู่ในงานก่อสร้างนั้นด้วย แต่มูลค่า ของงานบริการต้องไม่สูงกว่ามูลค่าของงานก่อสร้างนั้น

“อาคาร” หมายความว่า สิ่งปลูกสร้างถาวรที่บุคคลอาจเข้าอยู่หรือใช้สอยได้ เช่น อาคารที่ทำการ โรงพยาบาล โรงเรียน สนามกีฬา หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน รวมทั้งสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยสำหรับอาคารนั้น ๆ เช่น เสาธง รั้ว ท่อระบายน้ำ หอถังน้ำ ถนน ประปา ไฟฟ้า หรือสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเป็นส่วนประกอบของตัวอาคาร เช่น เครื่องปรับอากาศ ลิฟท์ หรือเครื่องเรือน

“สาธารณูปโภค” หมายความว่า งานอันเกี่ยวกับการประปา การไฟฟ้า การสื่อสาร การโทรคมนาคม การระบายน้ำ การขนส่งทางท่อ ทางน้ำ ทางบก ทางอากาศ หรือทางราง หรือการอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งดำเนินการในระดับพื้นดิน ใต้พื้นดิน หรือเหนือพื้นดิน

“งานจ้างที่ปรึกษา” หมายความว่า งานจ้างบริการจากบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลเพื่อเป็น ผู้ให้คำปรึกษาหรือแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐในด้าน วิศวกรรม สถาปัตยกรรม ผังเมือง กฎหมาย เศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สาธารณสุข ศิลปวัฒนธรรม การศึกษา วิจัย หรือด้านอื่นที่อยู่ในภารกิจของรัฐหรือของหน่วยงานของรัฐ

“งานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง” หมายความว่า งานจ้างบริการจากบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลเพื่อออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง

“การบริหารพัสดุ” หมายความว่า การเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย การยืม การตรวจสอบ การบำรุงรักษา และการจำหน่ายพัสดุ

“ราคากลาง” หมายความว่า ราคาเพื่อใช้เป็นฐานสำหรับเปรียบเทียบ ราคาที่ผู้ยื่นข้อเสนอ ได้ยื่นเสนอไว้ซึ่งสามารถจัดซื้อจัดจ้างได้จริงตามลำดับดังต่อไปนี้

(1) ราคาที่ได้มาจากการคำนวณตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการราคากลางกำหนด

(2) ราคาที่ได้มาจากฐานข้อมูลราคาอ้างอิงของพัสดุที่กรมบัญชีกลางจัดทำ

(3) ราคามาตรฐานที่สำนักงบประมาณหรือหน่วยงานกลางอื่นกำหนด

(4) ราคาที่ได้มาจากการสืบราคาจากท้องตลาด

(5) ราคาที่เคยซื้อหรือจ้างครั้งหลังสุดภายในระยะเวลาสองปีงบประมาณ

(6) ราคาอื่นใดตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐนั้น ๆ ในกรณีที่มีราคาตาม (1) ให้ใช้ราคาตาม (1) ก่อน ในกรณีที่ไม่มีการตาม (1) แต่มีราคาตาม (2) หรือ (3) ให้ใช้ราคาตาม (2) หรือ (3) ก่อน โดยจะใช้ราคาใดตาม (2) หรือ (3) ให้คำนึงถึงประโยชน์ ของหน่วยงานของรัฐเป็นสำคัญ ในกรณีที่ไม่มีราคาตาม (1) (2) และ (3) ให้ใช้ราคาตาม (4) (5) หรือ (6) โดยจะใช้ราคาใดตาม (4) (5) หรือ (6) ให้คำนึงถึงประโยชน์ ของหน่วยงานของรัฐเป็นสำคัญ

“เงินงบประมาณ” หมายความว่า เงินงบประมาณตามกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายเกี่ยวกับการโอนงบประมาณ เงินซึ่งหน่วยงานของรัฐ ได้รับไว้โดยได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีให้ไม่ต้องนำส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง เงินซึ่งหน่วยงานของรัฐได้รับไว้โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ตามกฎหมาย และเงิน ภาษีอากร ค่าธรรมเนียม หรือผลประโยชน์อื่นใดที่ตกเป็นรายได้ของราชการ ส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายหรือที่ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจเรียกเก็บตามกฎหมาย และให้หมายความรวมถึงเงินกู้ เงินช่วยเหลือ และเงินอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ องค์การมหาชน องค์การอิสระ องค์การตามรัฐธรรมนูญ หน่วยธุรการของศาล มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ หน่วยงานสังกัดรัฐสภาหรือในกำกับของรัฐสภา หน่วยงานอิสระของรัฐ และหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างหรือการบริหารพัสดุ หรือผู้ที่ได้รับ มอบหมายจากผู้มีอำนาจให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างหรือการบริหารพัสดุของหน่วยงานของรัฐ

“คณะกรรมการนโยบาย” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหาร พัสดุภาครัฐ

“คณะกรรมการวินิจฉัย” หมายความว่า คณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหาร พัสดุภาครัฐ

“คณะกรรมการราคากลาง” หมายความว่า คณะกรรมการราคากลางและขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ

“คณะกรรมการ ค.ป.ท.” หมายความว่า คณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต

“คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์” หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และข้อร้องเรียน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

บททั่วไป

มาตรา 8 การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุของหน่วยงานของรัฐ ต้องก่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยงานของรัฐ และต้องสอดคล้องกับ หลักการ ดังต่อไปนี้

(1) คู้มค่า โดยพัสดุที่จัดซื้อจัดจ้างต้องมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่ ตอบสนองวัตถุประสงค์ ในการใช้งานของหน่วยงานของรัฐ มีราคาที่เหมาะสม และมีแผนการบริหารพัสดุที่เหมาะสมและชัดเจน

(2) โปร่งใส โดยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุต้องกระทำโดย เปิดเผย เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม มีการปฏิบัติต่อผู้ประกอบการ ทุกรายโดยเท่าเทียมกัน มีระยะเวลาที่เหมาะสม และเพียงพอต่อการยื่นข้อ เสนอ มีหลักฐานการดำเนินงานชัดเจน และมีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัด จ้าง และการบริหารพัสดุในทุกขั้นตอน

(3) มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยต้องมีการวางแผนการจัดซื้อ จัดจ้างและการบริหารพัสดุ ล่วงหน้าเพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหาร พสดุเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีกำหนดเวลาที่เหมาะสม โดยมีการประเมิน และเปิดเผยผลสัมฤทธิ์ของการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ

(4) ตรวจสอบได้ โดยมีการเก็บข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหาร พสดุอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ

มาตรา 11 ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปี และประกาศเผยแพร่ ในระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลางและ ของหน่วยงานของรัฐตามวิธีการที่กรมบัญชีกลางกำหนด และให้ปิดประกาศ โดยเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานของรัฐนั้น

การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และผู้ประกอบการในการป้องกัน การทุจริต

มาตรา 16 เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้ ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์ ขั้นตอนหนึ่งขั้นตอนใดของการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐ ตามที่กำหนดไว้ในหมวดนี้

การจัดซื้อจัดจ้าง

มาตรา 54 บทบัญญัติในหมวดนี้ให้ใช้บังคับกับการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ ยกเว้นงานจ้างที่ปรึกษา และงานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง

มาตรา 55 การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุอาจกระทำได้โดยวิธี ดังต่อไปนี้

(1) วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป ได้แก่ การที่หน่วยงานของรัฐเชิญชวนผู้ประกอบการทั่วไปที่มีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขที่หน่วยงานของรัฐกำหนด ให้เข้ายื่นข้อเสนอ

(2) วิธีคัดเลือก ได้แก่ การที่หน่วยงานของรัฐเชิญชวนเฉพาะผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติ ตรงตามเงื่อนไขที่หน่วยงานของรัฐกำหนด ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสามรายให้เข้ายื่นข้อเสนอ เว้นแต่ในงาานั้น มีผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดน้อยกว่าสามราย

(3) วิธีเฉพาะเจาะจง ได้แก่ การที่หน่วยงานของรัฐเชิญชวนผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติ ตรงตามเงื่อนไขที่หน่วยงานของรัฐกำหนดรายใดรายหนึ่ง ให้เข้ายื่นข้อเสนอ หรือให้เข้ามาเจรจาต่อรองราคา รวมทั้งการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุกับผู้ประกอบการโดยตรงในวงเงินเล็กน้อยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ที่ออกตามความในมาตรา 96 วรรคสอง

มาตรา 56 การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ ให้หน่วยงานของรัฐเลือกใช้วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไปก่อน เว้นแต่

(1) กรณีดังต่อไปนี้ ให้ใช้วิธีคัดเลือก

(ก) ใช้วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไปแล้ว แต่ไม่มีผู้ยื่นข้อเสนอ หรือข้อเสนอั้นไม่ได้รับการคัดเลือก

(ข) พัส্তুที่ต้องการจัดซื้อจัดจ้างมีคุณลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ หรือซับซ้อนหรือต้องผลิต จำหน่าย ก่อสร้าง หรือให้บริการโดยผู้ประกอบการที่มีฝีมือโดยเฉพาะ หรือมีความชำนาญเป็นพิเศษ หรือมีทักษะสูง และผู้ประกอบการนั้นมีจำนวนจำกัด

(ค) มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องใช้พัสดุนั้นอันเนื่องมาจากเกิดเหตุการณ์ที่ไม่อาจคาดหมายได้ ซึ่งหากใช้วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไปจะทำให้ไม่ทันต่อความต้องการใช้พัสดุ

(ง) เป็นพัสดุที่โดยลักษณะของการใช้งาน หรือมีข้อจำกัดทางเทคนิคที่จำเป็นต้องระบุยี่ห้อ เป็นการเฉพาะ

(จ) เป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือดำเนินการโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศ

(ฉ) เป็นพัสดุที่ใช้ในราชการลับ หรือเป็นงานที่ต้องปกปิดเป็นความลับของหน่วยงานของรัฐ หรือที่เกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ

(ช) เป็นงานจ้างซ่อมพัสดุที่จำเป็นต้องถอดตรวจ ให้ทราบความชำรุดเสียหายเสียก่อน จึงจะประมาณค่าซ่อมได้ เช่น งานจ้างซ่อมเครื่องจักร เครื่องมือกล เครื่องยนต์ เครื่องไฟฟ้า หรือเครื่องอิเล็กทรอนิกส์

(ซ) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) กรณีดังต่อไปนี้ให้ใช้วิธีเฉพาะเจาะจง

(ก) ใช้ทั้งวิธีประกาศเชิญชวนทั่วไปและวิธีคัดเลือก หรือใช้วิธีคัดเลือกแล้วแต่ไม่มี ผู้ยื่นข้อเสนอ หรือข้อเสนอนั้นไม่ได้รับการคัดเลือก

(ข) การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุที่มีการผลิต จำหน่าย ก่อสร้าง หรือให้บริการทั่วไป และมีวงเงิน ในการจัดซื้อจัดจ้างครั้งหนึ่งไม่เกินวงเงินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(ค) การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุที่มีผู้ประกอบการซึ่งมีคุณสมบัติโดยตรงเพียงรายเดียว หรือการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุจากผู้ประกอบการซึ่งเป็นตัวแทนจำหน่ายหรือตัวแทนผู้ให้บริการโดยชอบ ด้วยกฎหมายเพียงรายเดียวในประเทศไทยและไม่มีพัสดุอื่นที่จะใช้ทดแทนได้

(ง) มีความจำเป็นต้องใช้พัสดุนั้นโดยฉุกเฉิน เนื่องจากเกิดอุบัติเหตุหรือภัยธรรมชาติ หรือเกิดโรคติดต่ออันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ และการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป หรือวิธีคัดเลือก อาจก่อให้เกิดความล่าช้าและอาจทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

(จ) พสดุที่จะทำการจัดซื้อจัดจ้างเป็นพัสดุที่เกี่ยวข้องกับพัสดุที่ได้ทำการจัดซื้อจัดจ้างไว้ก่อนแล้ว และมีความจำเป็นต้องทำการจัดซื้อจัดจ้างเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์หรือต่อเนื่องในการใช้พัสดุนั้น โดยมูลค่าของพัสดุที่ทำการจัดซื้อจัดจ้างเพิ่มเติมจะต้องไม่สูงกว่าพัสดุที่ได้ทำการจัดซื้อจัดจ้างไว้ก่อนแล้ว

(ฉ) เป็นพัสดุที่จะขายทอดตลาดโดยหน่วยงานของรัฐ องค์การระหว่างประเทศ หรือหน่วยงานของต่างประเทศ

(ข) เป็นพัสดุที่เป็นที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างซึ่งจำเป็นต้องซื้อเฉพาะแห่ง

(ข) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 65 ในการพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอโดยวิธีตามมาตรา 55 (1) หรือ (2) ให้องค์การของรัฐดำเนินการโดยพิจารณาถึงประโยชน์ของหน่วยงานของรัฐ และวัตถุประสงค์ของการใช้งาน เป็นสำคัญ โดยให้คำนึงถึงเกณฑ์ราคาและพิจารณาเกณฑ์อื่นประกอบด้วย ดังต่อไปนี้

- (1) ต้นทุนของพัสดุนั้นตลอดอายุการใช้งาน
- (2) มาตรฐานของสินค้าหรือบริการ
- (3) บริการหลังการขาย
- (4) พัสดุที่รัฐต้องการส่งเสริมหรือสนับสนุน
- (5) การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ประกอบการ
- (6) ข้อเสนอด้านเทคนิคหรือข้อเสนออื่น ในกรณีที่กำหนดให้มีการยื่น

ข้อเสนอด้านเทคนิค หรือข้อเสนออื่นก่อนตามวรรคหก

(7) เกณฑ์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง พัสดุที่รัฐต้องการส่งเสริมหรือสนับสนุนตาม (4) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งอย่างน้อยต้องส่งเสริมหรือสนับสนุนพัสดุที่สร้างนวัตกรรมหรือพัสดุที่อนุรักษ์พลังงานหรือสิ่งแวดล้อม

บทกำหนดโทษ

มาตรา 120 ผู้ใดเป็นเจ้าของหน้าที่หรือเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดซื้อ จัดจ้างหรือการบริหารพัสดุ ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดซื้อจัดจ้างหรือการบริหารพัสดุ ตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ โดยมีขอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดซื้อจัดจ้าง หรือการบริหารพัสดุตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาท ถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดเป็นผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ผู้นั้นต้องระวางโทษตามที่ กำหนดไว้สำหรับความผิดตามวรรคหนึ่ง

5. สารความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ป.ป.ช. มาตรา 100 และมาตรา 103

มาตรา 100 คือ

มาตรา 100 คือ กฎหมาย ป.ป.ช. ที่ห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการใดๆ ที่เป็นการขัดแย้งกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา 100 ใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่รัฐตามประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนี้

1. นายกรัฐมนตรี
2. รัฐมนตรี
3. ผู้บริหารท้องถิ่น
4. รองผู้บริหารท้องถิ่น

รวมถึงคู่สมรส ของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว โดยให้ถือว่า การดำเนินการใดๆ ของคู่สมรสที่ฝ่าฝืนมาตรา 100 เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นด้วย นอกจากนี้ ยังบังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึง 2 ปีด้วย

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

สถานการณ์ที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจอยู่ในสภาพสับสนระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม โดยมีแรงจูงใจในการตัดสินใจจากประโยชน์ส่วนตน ส่งผลให้การใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจของผู้นั้นขาดความอิสระ ไม่เป็นกลาง เบี่ยงเบนออกจากหลักการบริหารเพื่อประโยชน์สาธารณะ

เจตนารมณ์มาตรา 100

เพื่อให้การบริหารราชการเกิดความโปร่งใส เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน รวมทั้งปราศจากความเคลือบแคลงสงสัยในความซื่อสัตย์สุจริตในการบริหารราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และป้องกันการทุจริตอันเกิดมาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือเกิดการขัดแย้งกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม จึงห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการใดๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

การดำเนินการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ตามมาตรา 100

1. เป็นคู่สัญญา หรือเป็นผู้มีส่วนได้เสีย กับหน่วยงานของรัฐที่ตนเองปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีอำนาจกำกับดูแล ควบคุมตรวจสอบหรือดำเนินคดี
2. เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน หรือถือหุ้นในบริษัท ที่เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ ที่ตนเองปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีอำนาจกำกับดูแล ควบคุมตรวจสอบหรือดำเนินคดี
3. รับสัมปทาน หรือถือสัมปทานจากรัฐอยู่ หรือเป็นคู่สัญญากับรัฐที่มีลักษณะผูกขาด ตัดตอน ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ทั้งนี้ ห้ามเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน หรือมีหุ้นส่วนในบริษัทที่รับสัมปทานหรือถือสัมปทานจากรัฐอยู่เช่นกัน
4. เป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานลูกจ้าง ในธุรกิจเอกชนที่อยู่ภายใต้ การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

ข้อยกเว้นของมาตรา 100

1. กรณีพ้นจากการดำรงตำแหน่งมาแล้วยังไม่ถึง 2 ปี สามารถเป็นผู้ถือหุ้นไม่เกิน 5% จากจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายในบริษัทมหาชนจำกัด ทั้งนี้ ต้องไม่ใช่บริษัทที่เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ ที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

2. กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ที่หน่วยงานของรัฐถือหุ้นหรือเข้าร่วมทุน เช่น “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้มอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังเป็นที่ปรึกษาหรือกรรมการภายในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ที่กระทรวงการคลังถือหุ้นหรือร่วมทุน”

โทษของผู้ฝ่าฝืน

กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่าฝืนบทบัญญัติต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ถือเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย

กรณีคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นกระทำการฝ่าฝืนมาตรา 100 หากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพิสูจน์ได้ว่าตนเองไม่ได้รู้เห็นยินยอมด้วยในการที่คู่สมรสของตนกระทำการนั้นๆ ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่มีความผิด

มาตรา 103 คือ

มาตรา 103 คือ กฎหมาย ป.ป.ช. ที่ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคล นอกจากมีกฎหมายหรือกฎข้อบังคับที่ออกโดยทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

มาตรา 103 ใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในทุกตำแหน่ง และบังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึง 2 ปี

เจตนารมณ์ของมาตรา 103

เพื่อไม่ให้เกิดการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐจากบุคคลในโอกาสต่างๆ มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดไว้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกตำแหน่งต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

วัตถุประสงค์ของมาตรา 103

วัตถุประสงค์ของมาตรา 103 เพื่อเป็นการป้องกันและลดการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน โดยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคำนึงถึงหลักการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมจากการรับทรัพย์สินนั้น

ข้อยกเว้นในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถรับทรัพย์สินได้

1. หากเป็นการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมายกำหนด อาทิ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยงเดินทาง ค่าที่พัก ค่าพาหนะ ค่าเดินทาง ค่ารับประทานอาหาร ค่าสมนาคุณวิทยากร
2. หากเป็นการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา

หลักเกณฑ์และจำนวนทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับจากบุคคลโดยธรรมจรรยา

1. รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติตามจำนวนที่เหมาะสมตามฐานะ
2. รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ญาติมีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคลแต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท
3. รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่การให้นั้นเป็นการให้ลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป

กรณีรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่าเกิน 3,000 บาท

หากเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความจำเป็นต้องรับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกิน 3,000 บาท เพื่อรักษาไมตรี หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารสูงสุดวินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม สมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้น ว่าเป็นสิทธิของตนหรือไม่

กรณีที่มีคำสั่งไม่ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นไว้ ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นแก่ผู้ให้ในทันที หากไม่สามารถคืนได้ก็ให้ส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์ฯ ให้กับหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว

กรณีผู้รับดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่าหรือของกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ กรรมการ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานของรัฐ ให้แจ้งต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน

กรณีผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งที่ไม่มีผู้บังคับบัญชาถอดถอน ให้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยที่จะต้องแจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากต่างประเทศ

กรณีรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากต่างประเทศ หากผู้ให้ไม่ได้ระบุว่าให้ใคร ไม่ว่าจะมียุทธค่าเท่าใด หรือให้เป็นของส่วนตัวมีมูลค่าเกินกว่า 3,000 บาท โดยมีความจำเป็นต้องรับไว้เพื่อรักษามิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดี เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับต้องรายงานรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยเร็ว

หากผู้บังคับบัญชาเห็นว่าไม่มีเหตุผลที่จะอนุญาตให้รับไว้เป็นของส่วนตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องส่งมอบทรัพย์สินดังกล่าวให้หน่วยงานที่ตนสังกัดโดยทันที

ประโยชน์อื่นใด หมายถึง สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการบริการ การรับฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา หมายถึง การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติหรือจากบุคคลที่ให้กันในโอกาสต่างๆ โดยปกติตามขนบธรรมเนียม ประเพณีหรือวัฒนธรรม หรือให้กันตามมารยาทที่ปฏิบัติกันในสังคม

กรณีการรับทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ถ้าหากเจ้าหน้าที่ที่มีความจำเป็นต้องรับทรัพย์สินไว้เพื่อรักษามิตรไมตรีแล้ว เจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการรับต่อหัวหน้าส่วนราชการให้วินิจฉัยว่าสมควรรับหรือไม่ ซึ่งหากวินิจฉัยว่ารับได้ เจ้าหน้าที่จึงจะสามารถ

รับทรัพย์สินเป็นของตนเองได้ แต่หากวินิจฉัยว่ารับไม่ได้ ก็ให้เจ้าหน้าที่คืนทรัพย์สินแก่เจ้าของหรือส่งมอบให้เป็นสิทธิ์ของหน่วยงานต้นสังกัด

กรณีผู้รับทรัพย์สินเป็นผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานของรัฐ จะต้องรายงานรายละเอียดเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินกับผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน แต่ถ้าหากเป็นประธานองค์การอิสระหรือหัวหน้าส่วนราชการที่ไม่มีผู้บังคับบัญชาถอดถอนให้แจ้งรายละเอียดกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. สำหรับผู้ที่เป็น ส.ส. ส.ว. หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นให้แจ้งรายละเอียดกับประธานสภาที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก

บทลงโทษ

หากเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษคือ จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่ง หรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือบุคคลผู้ปฏิบัติงานในรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่รวมถึงกรรมการอนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ และบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางการปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามกฎหมาย รวมทั้งรัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐ

ญาติ หมายความว่า ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน ลุง ป้า น้า อา คู่สมรส ผู้บุพการี หรือผู้สืบสันดานของคู่สมรสบุตรบุญธรรมหรือผู้รับบุตรบุญธรรม

ประโยชน์อื่นใด หมายความว่า สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

คำแนะนำในการร้องเรียนเพื่อ
“หยุด...คนโกงประเทศไทย”

บทที่

3

คำแนะนำในการร้องเรียนเพื่อ “หยุด...คนโกงประเทศไทย”

คำแนะนำในการร้องเรียนเพื่อ “หยุด...คนโกงประเทศไทย”
กับสำนักงาน ป.ป.ช.

หยุดคิดเสียทีว่า การทุจริตไม่ใช่เรื่องของคุณ เพราะการทุจริตเปรียบเสมือนมะเร็งร้ายที่ทำลายประเทศชาติ ท่านเพิกเฉยทนดูคนทำร้ายประเทศชาติต่อหน้าต่อตาอย่างนี้โดยไม่รู้สึกระคายใจหรือไม่ ท่านรู้หรือไม่ว่าท่านกำลังทำร้ายประเทศไทยโดยไม่รู้ตัว หากท่านยังคงนิ่งเฉยต่อการทุจริตโดยไม่ลุกขึ้นมาทำสิ่งที่ถูกต้อง สำนักงาน ป.ป.ช. เชื่อมั่นในความรักชาติของท่าน ศรัทธาในความกล้าหาญของท่านที่ช่วยกันเป็นหูเป็นตา และเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริตกับสำนักงาน ป.ป.ช. ด้วยหัวใจที่รวมกันเป็นหนึ่งเดียว เพื่อ “หยุด...คนโกงประเทศไทย” โดยการกล่าวหาทันทีที่ท่านพบเห็นการทุจริตของนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่รัฐ

ขั้นตอนที่ 1

หากท่านพบเห็นการทุจริตและต้องการร้องเรียนจะอย่างไร

■ การร้องเรียนบุคคลที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

สำนักงาน ป.ป.ช. สามารถรับเรื่องร้องเรียนดังนี้ การร้องเรียนกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง นักการเมืองในระดับท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองขึ้นไปที่ทุจริตต่อหน้าที่กระทำความผิดต่อหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม และการร้องเรียนกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับร้ายแรงผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ทั้งนี้ เรื่องที่สำนักงาน ป.ป.ช. อาจไม่รับหรือยกขึ้นมาพิจารณาคือ

1. บัตรสนเท่ห์ซึ่งไม่ระบุยานหลักฐานชัดเจนพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงได้
2. เรื่องที่ล่วงเลยมาเกิน 5 ปี นับแต่วันเกิดเหตุจนถึงวันที่มีการกล่าวหา และไม่อาจหาพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้

■ การเขียนคำกล่าวหาร้องเรียนต้องมีรายละเอียดการเขียนดังนี้

1. ชื่อ-สกุล ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ของผู้กล่าวหา
2. ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง สังกัด ของผู้ถูกกล่าวหา
3. ระบุข้อกล่าวหาการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

4. บรรยายการกระทำคามผิดอย่างละเอียดตามหัวข้อ ดังนี้

4.1 กรณีกล่าวหาการทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ การทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

- การทำความผิดเกิดขึ้นเมื่อใด
- มีขั้นตอนหรือรายละเอียดการทำความผิดอย่างไร
- มีพยานบุคคลรู้เห็นเหตุการณ์หรือไม่ (ถ้าไม่สามารถนำมาได้ให้ระบุว่าใครเป็นผู้เก็บรักษาไว้)
- ในเรื่องนี้ได้ร้องเรียนต่อหน่วยงานใด หรือยื่นฟ้องต่อศาลใดเมื่อใด และผลเป็นประการใด

4.2 กรณีกล่าวหาว่าร้ายวญผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

- ฐานะเดิมของผู้ถูกกล่าวหา และภริยา หรือสามี รวมทั้งบิดามารดาของทั้งสองฝ่ายเป็นอย่างไร
- ผู้ถูกกล่าวหา และภริยา หรือสามีมีอาชีพอื่นๆ หรือไม่ ถ้ามีอาชีพอื่นแล้วมีรายได้มากน้อยเพียงใด
- ทรัพย์สินที่จะแสดงให้เห็นว่าร้ายวญผิดปกติมีอะไรบ้าง เช่น
 - บ้านมีจำนวนกี่หลัง, ตั้งอยู่ที่ใด (เลขที่บ้าน ถนน/ซอย ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด), ซื้อเมื่อใด และราคาขณะซื้อเท่าใด
 - ที่ดิน มีจำนวนกี่แปลง, ตั้งอยู่ที่ใด (เช่นเดียวกับหัวข้อที่ตั้งของบ้าน), ซื้อเมื่อใด และราคาขณะซื้อเท่าใด
 - รถยนต์ มีจำนวนกี่คัน, ยี่ห้อ, รุ่น, สี, หมายเลขทะเบียน, ซื้อเมื่อใด จากใคร และราคาขณะซื้อเท่าใด
 - มีเงินฝากที่ธนาคารใด สาขาใด
 - ทรัพย์สินอื่นๆ

ที่สำคัญที่สุด คือ...

*** ควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับชื่อ-สกุล หมายเลขประจำตัวประชาชน ที่อยู่ โทรศัพท์ และอีเมล (e-mail) ของผู้กล่าวหาที่สามารถติดต่อได้ ให้ชัดเจน

เพื่อประโยชน์ในการติดต่อกลับเพื่อยืนยันการกล่าวหาร้องเรียน หรือเพื่อขอทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมให้ชัดเจนสามารถดำเนินการต่อไปได้ หรือเพื่อรายงานผลให้ท่านทราบ ทั้งนี้ ข้อมูลของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับอย่างที่สุด

กรณีที่ไม่เปิดเผยชื่อ-สกุลจริง ถือว่าเป็น “**บัตรสนเท่ห์**” ซึ่งหากไม่ระบุพยานหลักฐานชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจไม่รับหรือยกเรื่องร้องเรียนดังกล่าวขึ้นพิจารณาได้

■ วิธีการยื่นคำกล่าวหาหลายวิธีคือ

1. ทำเป็นหนังสือ “เรียน เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.” สำนักงาน ป.ป.ช. เลขที่ 361 ถนนนนทบุรี 1 สยามบิณน้ำ ตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000 หรือส่งที่ สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด หรือส่งมาที่ ตู้ ปณ. 100 ถนนพิษณุโลก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
2. กล่าวหาด้วยวาจาต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่สำนักงาน ป.ป.ช. หรือสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดโดยตรง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทำการบันทึกคำกล่าวหาของท่านไว้เป็นหลักฐาน
3. ร้องเรียนผ่านเว็บไซต์สำนักงาน ป.ป.ช. www.nacc.go.th โดยระบุชื่อ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ที่ชัดเจน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ติดต่อกลับ
4. เข้าร้องทุกข์ กล่าวโทษ ต่อพนักงานสอบสวน ณ สถานีตำรวจในเขตอำนาจสอบสวน โดยพนักงานสอบสวนจะส่งเรื่องไปยังสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการต่อไป

ขั้นตอนที่ 2

ท่านจะแน่ใจได้อย่างไรว่าสำนักงาน ป.ป.ช. ได้รับเรื่องร้องเรียนของท่านแล้ว

■ กรณีเรื่องเข้ามาที่สำนักงาน ป.ป.ช. ส่วนกลาง

1. เมื่อสำนักงาน ป.ป.ช. ได้รับเรื่องกล่าวหาแล้วจะดำเนินการตามระเบียบสารบรรณ คือ สำนักบริหารงานกลางจะดำเนินการรับเรื่องลงในระบบ โดยมีรายละเอียดพอสังเขป คือ เลขรับเรื่อง / วัน เดือน ปี เวลาที่รับเรื่อง / ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง ของผู้ถูกกล่าวหา / ชื่อ-สกุล ที่อยู่ของผู้กล่าวหา / เรื่องที่กล่าวหา

2. สำนักบริหารงานกลางจะเสนอผู้บริหารตามลำดับชั้นก่อนแล้วจะส่งเรื่องไปที่สำนักงานเลขาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางในการรับเรื่องกล่าวหาและตรวจสอบข้อมูลในเบื้องต้น

3. สำนักงานเลขาธิการจะดำเนินการส่งเรื่องกล่าวหาที่เข้าหลักเกณฑ์ของสำนักงาน ป.ป.ช. ไปยังสำนักไต่สวนการทุจริตที่รับผิดชอบในเรื่องนั้นๆ เพื่อดำเนินการตามกระบวนการขั้นตอน ได้แก่ การแสวงหาข้อเท็จจริง, การไต่สวนข้อเท็จจริงตามลำดับ และเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณามีมติต่อไป

ทั้งนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. จะมีการรายงานผลกลับไปยังผู้กล่าวหาให้ทราบความคืบหน้าเป็นระยะๆ

■ กรณีเรื่องเข้ามาที่สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด

1. เมื่อสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดได้รับเรื่องกล่าวหาแล้วจะดำเนินการตามระเบียบสารบรรณ คือ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป จะดำเนินการรับเรื่องลงในระบบ โดยมีรายละเอียดพอสังเขป คือ เลขรับเรื่อง / วัน เดือน ปี เวลาที่รับเรื่อง / ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง ของผู้ถูกกล่าวหา / ชื่อ-สกุล ที่อยู่ของผู้กล่าวหา / เรื่องที่กล่าวหา

2. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดจะเสนอผู้บริหารตามลำดับชั้นก่อน แล้วจะส่งเรื่องไปที่สำนักงาน ป.ป.ช. ส่วนกลาง และเรื่องจะไปรวมอยู่ที่สำนักงานเลขาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางในการรับเรื่องร้องเรียน และตรวจสอบข้อมูลในเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 3

ท่านจะติดตามเรื่องร้องเรียนของท่านได้อย่างไร

1. หากท่านได้เคยยื่นเรื่องกล่าวหาไว้กับสำนักงาน ป.ป.ช. ขอให้แจ้งข้อมูลเบื้องต้นไว้สำหรับติดตามเรื่องร้องเรียน ดังนี้ เลขรับเรื่องจากสำนักงาน ป.ป.ช. / วัน เดือน ปี เวลาที่ยื่นเรื่อง / ชื่อ-สกุล เรื่องของผู้ถูกกล่าวหา เป็นต้น
2. หากท่านต้องการติดตามความคืบหน้าเรื่องร้องเรียนที่ท่านได้เคยยื่นเรื่องไว้แล้วว่า ขณะนี้ได้ดำเนินการไปถึงขั้นตอนใดแล้ว ได้ 3 กรณี คือ

กรณีที่ 1 ทางเว็บไซต์ www.nacc.go.th เข้าไปที่หัวข้อ “ติดตามเรื่องร้องเรียน” พร้อมทั้งลงเลขรับเรื่อง

กรณีที่ 2 ทางโทรศัพท์หมายเลข 1205 หรือหมายเลขโทรศัพท์หน่วยงานที่ดำเนินการเรื่องของท่าน ชื่อ-สกุล เจ้าหน้าที่ (กรณีท่านทราบ) รวมทั้งแจ้งข้อมูลเบื้องต้นได้ ดังนี้ เลขรับเรื่องจากสำนักงาน ป.ป.ช. / วัน เดือน ปี เวลาที่ยื่นเรื่อง / ชื่อ-สกุล เรื่องของผู้ถูกกล่าวหา

กรณีที่ 3 ติดต่อด้วยตนเองที่สำนักงาน ป.ป.ช. หรือสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด ทั้งนี้ท่านต้องแจ้งข้อมูลเบื้องต้นได้ ดังนี้ เลขรับเรื่องจากสำนักงาน ป.ป.ช. / วัน เดือน ปี เวลาที่ยื่นเรื่อง / ชื่อ-สกุล เรื่องของผู้ถูกกล่าวหา

รู้หรือไม่ว่าสำนักงาน ป.ป.ช. มีการจ่ายเงินสินบน แก่ผู้ให้ข้อมูลคดีร้ายแรง ผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

การจ่ายเงินสินบนให้แก่บุคคลผู้ชี้ช่อง แจ้งเบาะแส หรือให้ข้อมูล หรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือหนี้สินของผู้ถูกกล่าวหาในคดีร้ายแรง ผิดปกติ หรือของผู้ถูกตรวจสอบในการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินหรือหนี้สิน และหากข้อมูลดังกล่าวเป็นผลให้ทรัพย์สินที่ร้ายแรง ผิดปกติ หรือทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยคำพิพากษา หรือคำสั่งถึงที่สุดของศาล และได้นำเสนอกระทรวงการคลังแล้วจะได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนในอัตราร้อยละสิบห้าของมูลค่าทรัพย์สิน ที่ได้นำเสนอกระทรวงการคลัง แต่ไม่เกินหนึ่งร้อยล้านบาท กรณีอสังหาริมทรัพย์หรือสินทรัพย์อื่นที่ไม่ใช่เงินสด เงินฝาก จ่ายโดยคำนวณตามมูลค่าทรัพย์สิน หรือหนี้สินที่ได้มีการชี้ช่องแจ้งเบาะแส และได้นำเสนอกระทรวงการคลัง

หากกลัวความไม่ปลอดภัย สำนักงาน ป.ป.ช. มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือพยาน ผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ การร้ายแรง ผิดปกติ และการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน หรือบุคคลอื่นอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามกฎหมาย ป.ป.ช. รวมถึง สามี ภรรยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของผู้ร้องขอ และบุคคลอื่นใดที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ร้องขอที่มายื่นคำร้องที่สำนักงาน ป.ป.ช. หรือ สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด เจ้าหน้าที่จะบันทึกปากคำผู้ร้องขอ และความยินยอมไว้เป็นหนังสือ

จากนั้นจะมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้ร้องขอจะไม่ปลอดภัย คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมีมติให้คุ้มครองช่วยเหลือพยาน และสำนักงาน ป.ป.ช. หรือสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด จะแจ้งให้สำนักงานคุ้มครองพยาน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดำเนินการคุ้มครองช่วยเหลือพยานต่อไป เช่น การอารักขา หรือจัดให้อยู่ในที่ที่ปลอดภัย

สำนักงาน ป.ป.ช. ไม่สามารถเดินหน้าป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้ลำพังเพียงหน่วยงานเดียว โดยปราศจากความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ถึงเวลาแล้วที่เราทุกคนต้องกล้าลุกขึ้นมาช่วยกันเป็นพลังทางสังคมเพื่อ...
“หยุด...คนโกงประเทศไทย” สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ สำนักงาน ป.ป.ช. ส่วนกลาง หรือสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด หรือสายด่วน ป.ป.ช. 1205 หรือทางเว็บไซต์ www.nacc.go.th

แบบการร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริต / ร่ำรวยผิดปกติ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของผู้กล่าวหา

ชื่อ - นามสกุล

รหัสบัตรประชาชน

ที่อยู่ หมู่ที่ ซอย

ถนน ตำบล

อำเภอ จังหวัด

โทรศัพท์บ้าน โทรศัพท์มือถือ

E-mail อาชีพ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของผู้ถูกกล่าวหา

ชื่อ - นามสกุล

ตำแหน่ง ระดับ

สังกัดของผู้ถูกกล่าวหา

กรม กระทรวง

จังหวัดที่เกิดเหตุ

ข้อกล่าวหา

ส่วนที่ 3 พฤติการณ์การกระทำการทุจริตตามข้อกล่าวหาโดยละเอียด (โปรดระบุวัน เวลา สถานที่ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น พยานบุคคลหรือพยานหลักฐานอื่นๆ ที่สามารถตรวจสอบได้ และหากมีเอกสารหลักฐาน ให้แนบมาด้วย)

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อผู้กล่าวหา

ตัวอย่างการเขียนคำขอข้อมูลข่าวสาร

เขียนที่ (ระบุสถานที่เขียน/ที่อยู่ผู้เขียน)

วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2557

เรื่อง ขอข้อมูลข่าวสารของราชการ

เรียน นายกเทศมนตรีตำบล

ข้าพเจ้า นายไทย รักสามัคคี ตำแหน่ง/อาชีพ ราษฎรตำบลบ้านส้อง อยู่บ้านเลขที่ 3 ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โทรศัพท์ 08 1200 1556 มีความประสงค์ขอข้อมูลข่าวสารดังต่อไปนี้

1. สัญญาและเอกสารประกวดราคาการจัดซื้อครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ของเทศบาลตำบลบ้านส้อง เดือนธันวาคม ปี 2556

2. รายงานการประชุมประจำเดือนกรกฎาคม 2556 ของ เทศบาลตำบลบ้านส้อง

3. ขอสำเนาเอกสารทั้งสองรายการ

4.

พร้อมนี้ข้าพเจ้าได้ส่งเงินจำนวน.....บาท เพื่อชำระเป็นค่าธรรมเนียมการคัดสำเนาด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อดำเนินการให้ตามความประสงค์ของข้าพเจ้าต่อไปด้วย
จักขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ
(ลงชื่อ) ไทย รักสามัคคี
(นายไทย รักสามัคคี)

ตัวอย่างการเขียนคำร้องเรียน

เขียนที่ (ระบุสถานที่เขียน/ที่อยู่ผู้เขียน)

วันที่ 22 มีนาคม 2557

เรื่อง ร้องเรียน เทศบาลตำบลบ้านส้อง

เรียน ประธานกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาคำขอข้อมูลข่าวสารจาก เทศบาลตำบลบ้านส้อง
2. สำเนาหนังสือทวงถาม (ถ้ามี)

ข้าพเจ้า นายไทย รักสามัคคี ตำแหน่ง/อาชีพ ราษฎรตำบลบ้านส้อง อยู่บ้านเลขที่ 3 ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โทรศัพท์ 0 1200 1556 มีความประสงค์ขอร้องเรียน เทศบาลตำบลบ้านส้อง ว่า ได้กระทำการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เกี่ยวกับกรณีเพิกเฉยไม่พิจารณาคำขอข้อมูลข่าวสารของข้าพเจ้า

ด้วยเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2557 ข้าพเจ้าได้ใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ขอเอกสารจำนวน 2 รายการ (ดังมีรายละเอียดตามสำเนาคำขอของข้าพเจ้าที่แนบมาพร้อมนี้) จาก เทศบาลตำบลบ้านส้องและข้าพเจ้าได้ติดตามทวงถามที่ เทศบาลตำบลบ้านส้องอีกหลายครั้ง ครึ่งสุดท้าย เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2557 แต่เทศบาลตำบลบ้านส้อง มิได้ดำเนินการพิจารณาใดๆ ให้แก่ข้าพเจ้าโดยไม่มีเหตุผล ข้าพเจ้า เห็นว่า เทศบาลตำบลบ้านส้องปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า จงใจเพิกเฉยและไม่ให้ความสะดวกแก่ข้าพเจ้าในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย จักขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ
(ลงชื่อ) ไทย รักสามัคคี
(นายไทย รักสามัคคี)

ตัวอย่างการเขียนคำอุทธรณ์

เขียนที่ (ระบุสถานที่เขียน/ที่อยู่ผู้เขียน)

วันที่ 22 มีนาคม 2557

เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของเทศบาลตำบลบ้านส้อง

เรียน คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาคำขอข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลตำบลบ้านส้อง
2. สำเนาคำสั่งปฏิเสธไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของเทศบาลตำบลบ้านส้อง

ข้าพเจ้า นายไทย รักสามัคคี ตำแหน่ง/อาชีพ ราษฎรตำบลบ้านส้อง
อยู่บ้านเลขที่ 3 ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โทรศัพท์ 08 1133 4444
มีความประสงค์ขออุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของเทศบาลตำบลบ้านส้อง

ด้วยเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2557 ข้าพเจ้าได้ใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติ
ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ขอเอกสารจำนวน 2 รายการ จากเทศบาลตำบล
บ้านส้อง ดังรายละเอียดตราสำเนาคำขอของข้าพเจ้าที่แนบมาพร้อมนี้ ต่อมาเมื่อวันที่
12 มีนาคม 2557 เทศบาลตำบลบ้านส้องได้มีคำสั่งปฏิเสธไม่อนุญาตให้ตรวจสอบ
ข่าวสารทั้งสองรายการ โดยให้เหตุผลว่าเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลซึ่งการเปิดเผย
จะเป็นการลบล้างสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่สมควร ดังรายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือ
ปฏิเสธของเทศบาลตำบลบ้านส้องที่แนบมาพร้อมนี้

ข้าพเจ้าจึงใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของเทศบาล
ตำบลบ้านส้อง ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ต่อ
คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ
(ลงชื่อ) ไทย รักสามัคคี
(นายไทย รักสามัคคี)

จัดทำโดย

สำนักป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคม และการพัฒนาเครือข่าย
สำนักงาน ป.ป.ช.

เลขที่ 361 ถนนนนทบุรี ตำบลท่าทราย อำเภอเมือง

จังหวัดนนทบุรี 11000

โทรศัพท์ 0-2280-0140

www.nacc.go.th

พิมพ์ครั้งที่ :

จำนวน :

พิมพ์ที่ : บริษัท ศรีอนันต์การพิมพ์ จำกัด

167/21-22 ถนนประชาธิปไตย บางขุนพรหม

เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

โทร. 0-2281-9301, 0-2282-0514, 081-645-0554

แฟกซ์ 0-2282-2996 E-mail : sriprinting@yahoo.com

คู่มือ
ความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริต
เล่มที่ 1

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 63 ได้บัญญัติไว้ให้รัฐส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดขึ้นจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และได้ให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายกำหนดไว้

สำนักป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคมและการพัฒนาเครือข่ายสำนักงาน ป.ป.ช. มีหน้าที่ในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จึงได้รวบรวมเนื้อหา สาระ ตัวอย่างและข้อควรรู้เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จัดทำเป็นคู่มือความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อให้ประชาชนได้ใช้เป็นแนวทางในการร่วมกันตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ โดยหวังว่าคู่มือดังกล่าวนี้จะเป็นประโยชน์กับประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตต่อไป

สำนักงาน ป.ป.ช.
มิถุนายน 2560

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	สาเหตุของการทุจริตและทิศทางการป้องกันการทุจริตในประเทศไทย	1
2	กฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	13
3	คำแนะนำในการร้องเรียนเพื่อ “หยุด...คนโกงประเทศไทย”	51

